

Tartalom

Hogy a kellemes (pl. evés, ivás), a hasznos (önfegyelem) és a helyes dolgokat is túlzásba lehet vinni. Az utóbbit illetően, hogyan árthat egy jó ügynek is a túlzott buzgalom? Mennyire legyünk hűek az elveinkhez nehéz helyzetekben, és mikor méltányolható az árulás? Mekkora áldozat várható el tőlünk a hazáért? Hogy gyakran értelmetlen ügyekért dobják oda az embereket. Milyen célokért érdemes küzdeni mégis?

Megjegyzés

9 oldal, 2300 szó. Elsősorban etikai értelemben járja körül azt, hogy jóból is megárt a sok. A tárgyalt kérdések közt van néhány igencsak fajsúlyos és megosztó, melyekre nem mindennap kell választ adnunk, de amikor igen, akkor komoly fejfájást okozhatnak. Jól jöhet tehát némi iránymutatás velük kapcsolatban.

Jóból is megárt a sok

(Azonosító: 119; Változat: 01)

Pozíció a műben

Előszó

A világ működése

Bevezetés

Elvek

Alapok

Élet

Elme

Ember

Társadalom

Csoportok

Politika

A gazdaság elmélete

A gazdaság gyakorlata

Kultúra

Etika

Az etika alapjai

Igazságosság

Jó és rossz, jó vagy rossz

Jó cselekedetek

A jóság elvárható mértéke

Rossz cselekedetek

Jóból is megárt a sok

Hazugság

Modernitás és etika

Egység

Program

Az ember élete

1. A kellemes és a hasznos dolgok.....	2	—
2. Helyes, elvárt, megbecsült dolgok.....	4	
2.1. Büszkeség, önértékelés.....	4	1
2.2. Jó cselekedetek.....	4	
2.3. Eszmények, jó ügyek, idealizmus.....	5	—
2.4. Elvhűség, mások el nem árulása.....	6	
2.5. Hazafiság.....	8	2
2.6. Egyebek.....	10	

1. A kellemes és a hasznos dolgok

A világon gyakorlatilag **mindent túlzásba lehet vinni**, a kellemes és hasznos dolgokat, és ahogy majd alább látni fogjuk, a helyes dolgokat is. (Ezek valamilyen értelemben mind „jó” dolgok, nyilván, hiszen a rosszból a kevés is sok.) Alább azt fejtem ki, hogy általában mindháromból megárt a sok, nem igaz, hogy a több jobb.

1) Kellemes dolgok

Ezzel gyorsan végzünk, hiszen köztudott, hogy a túl sok evés, ivás, a drogok túlzásba vitele, stb... káros. Lásd ennek kapcsán a mértéktartást, illetve, hogy legyen mindenben olyan, hogy „elég”, melyekről az ‘Egyensúly (Az ember élete - Elvek)’ témában lehet olvasni. Lásd továbbá a függőségeket a ‘Lelki betegségek’ témában.

2) Hasznos dolgok

Sok minden van, amiből valamennyi hasznos – a túl sok viszont már káros:

• Sport

Hajlamosak lehetünk úgy vélni, hogy minél többet mozog, sportol az ember, minél jobban erőlteti, gyötri magát, annál egészségesebb. Ez azonban nem igaz.

Lásd egyrészt a ‘Testi praktikák’ témában, hogy van, amikor jobban tesszük, ha pihenünk, lábadozunk; másrészt pedig az élsport egészségtelenségét az ‘Egyensúly (Az ember élete - Elvek)’ témában.

Ezzel együtt, természetesen, a kellő mozgás jó és fontos.

• Az ember életének elvei

Melyekről majd 'Az ember élete' könyvben lesz szó. Tanácsos követni – de túlzásba is lehet vinni őket:

- **Tudatosság:** jó dolog a megfontoltság, de a túl sok agyalás is meg tud ártani. (Merthogy dönteni, cselekedni is kell, feleslegesen aggódunk, stb...)
- **Önfegyelem:** rendszerint jó, ha uralkodunk magunkon – de ez is lehet szélsőséges, mint mondjuk az anorexia esetén, illetve hogy néha belefér, hogy elengedjük magunkat.
- **Vigyázzunk magunkra:** az óvatoskodást illetve az egészségünk miatti aggodalmaskodást is túlzásba lehet vinni.
- **Problémák:** hogy bizonyos esetekben ajánlatos lehet kivárni, a megoldás görcsös keresése inkább csak ront a helyzeten.

• Kitartás

Többnyire kitartani is hasznos – ám egyrészt van, amikor már érdekesebb feladni; másrészt a rugalmasságnak, alkalmazkodóképességnek is megvannak az előnyei. (Utóbbi esetben nem adjuk fel, de másképp csináljuk.)

• Egyebek

Például amikor alkotunk, a körmünkre éghet a **maximalizmus**, a vágyunk, hogy a művünk tökéletes legyen: tudni kell tehát azt mondani, hogy „kész van”. Illetve a túlzásba vitt **lelkiismeretesség** is az ellenségünkké válhat, ha mindenáron teljesíteni akarjuk a feladatainkat, meg akarunk felelni az elvárásoknak: az élethez jól jön bizonyos lazaság.

2. Helyes, elvárt, megbecsült dolgok

Jelen téma elsősorban ebből a szempontból tárgyalja azt, hogy jóból is megárt a sok, ez a pont a legbővebb. 1

Hangsúlyozni kell azonban, hogy **a helyes és hasznos dolgokat azért túl könnyen se adjuk fel, illetve ne használjuk az itt leírtakat ürügyül ehhez.** 2

2.1. Büszkeség, önértékelés

Amikor az ember nagyra tartja, okosnak, erősnek érzi magát, önértékes. Mint sok mindennek, ennek is megvan az egészséges szintje – de túlzásba is lehet vinni. 3

Részletesebben:

- **Tökéletlenségünk**

Jó tisztában lenni a hibáinkkal, korlátainkkal, egyebek mellett, mert így jobban tudjuk kezelni őket, tudjuk, mire vagyunk képesek és mire nem, lásd erről az 'Önismeret' témában; illetve a 'Vigyázzunk magunkra' témában, hogy az ember ne gondolja, hogy vasból van. 4

- **Segítségkérés**

Sokan büszkeségükben ódzkodnak attól, hogy segítséget kérjenek, attól félnek, hogy az a gyengeség jele. Különösen a férfiakra jellemző ez. 5

- **Konfliktusok**

Bizonyos esetekben jó, ha kiállunk magunkért – máskor azonban jobban járunk, ha lenyeljük a békát; lásd erről a 'Konfliktuskezelés' témában, illetve azt is, hogy nemcsak veszíteni, de győzni is tudni kell. 6

- **Magabiztosság**

Mely közmondásosan előnyös a siker és megbecsültség szempontjából – ám, ahogyan az 'Érvényesülés' témában olvasható, itt is van a lónak túlsó oldala. 7

- **Pénz, siker, hatalom**

Melyek után oly sokan, oly nagyon áhítoznak – és melyek, szintén közismert módon, olyannyira képesek az ember fejébe szállni, megrontani őt. 8

Lásd végül a 'Hiúság' témában annak kárait, valamint itt alább, hogy szerénynek lenni jó. 9

2.2. Jó cselekedetek

Jónak lenni jó, tartja a mondás – valójában azonban megvannak a hátulütői is. 10

Egyfelől **a jó embereket kínozhatja a saját jóságuk, a kételyeik, hogy elég jók-e, a lelkiismeretük, ha valamiért mégis**

rosszat tettek. Másfelől, **túl sokat elvárni sem kell az emberektől**, mert félő, hogy teljesen hátat fordítanak: nem baj tehát, ha a saját boldogságuk fontosabb nekik, mint a másoké, ha közben azért egy bizonyos szintig az utóbbira is tekintettel vannak. Lásd ezekről ‘A jóság elvárható mértéke’ témában.

Lásd továbbá a ‘Hogyan érdemes jónak lenni’ témában, hogy nem kell hagyni, hogy kihasználják a jóságunkat; aki nem becsüli meg a segítséget, annak nem kell segíteni; illetve hogy ráerőszakolni sem kell a segítséget másokra.

2.3. Eszmények, jó ügyek, idealizmus

Vannak, akik annyira tisztelnek bizonyos **eszményeket**, hogy rákényszeríteni is készek azokat másokra, akkor is az orruk alá dörgölik például az igazságot, ha azzal fájdalmat okoznak, nincsenek tekintettel rá, hogy az általuk tisztelt eszmény érvényesítése boldogtalanságot okozhat. Az Egyvilág szerint azonban eszmények miatt nem kell elvenni az emberek boldogságát, támaszát; ahogyan az az ‘Értékek’ témában olvasható.

Továbbá, túl lehet hangsúlyozni egyébként **jó ügyeket** is, melyekkel az emberek alaptól szimpatizálnak – csak éppen, ha még a csapból is az folyik, ha túlzott igényekkel lépnek fel velük kapcsolatban, akkor a közönség könnyen megcsömörlik tőlük, az ügy mellett kampányolók így ellentétes hatást érhetnek el a buzgalmukkal. (Pl. bizonyos népek, kisebbségek üldöztetése, jogai)

Lásd ennek kapcsán a ‘Hazugság’ témában, amikor azért bizonygat valaki valamit, hogy annak igazáról meggyőzze magát vagy másokat; illetve hogy **amikor túlzottan hangsúlyoznak valamit**, akkor könnyen lehet, hogy van a háttérben valami ki nem mondott dolog. (Mondjuk, ha valaki a férfiasságát bizonygatja egyre-másra.)

Ami az idealizmust illet, bár az **idealistákat** (bizonyos) jó szándék vezérli, törekvéseik gyakran rosszul sülnek el. Közrejátszik ebben az, hogy az eszményeket előbbre tartják, mint az embereket, az ideológiákra, leegyszerűsítő magyarázatokra való fogékonyságuk, valóságtól elrugaszkodott célkitűzéseik, és radikalizmusuk. Részletesebben lásd az ‘Embertípusok’ témában.

Az idealizmus, az idealisták annyiból is gyakorlatiatlanok, hogy nem szeretnek megalkudni a realitással, elképzeléseiket maradéktalanul szeretnék megvalósítani, akkor is, ha az nem praktikus, ha az erőltetéssel csak visszavetik az ügyüket. Lásd ehhez az ‘Egy jobb világ’ témában, hogy nemes céljaink érdekében hasznos lehet némi megalkuvás, illetve hogy el kell kerülni az idealizmus csapdáit.

2.4. Elvhűség, mások el nem árulása

A hűség, úgy, mint az elveink mellett való kitartás, és különösen mások védelmezése, szép dolog – hűnek maradni azonban **nem mindig könnyű**. A hűtlenséget pedig **könnyű elítélni**, kivált azok részéről, akik maguk sosem voltak próbára téve. Lásd ennek kapcsán a ‘Jó cselekedetek’ témában, hogy ki jobban, ki kevésbé van próbára téve; valamint a ‘Politikai konfliktusok’ témában, hogy a kisember eléggé kénytelen kiszolgáltatni a (rossz) rendszert, amelyben él.

Mit lehet ajánlani ez ügyben? Azt, hogy **az ember gerince inkább hajoljon, mint törjön**.

Lásd ehhez az ‘Óvatosság, rugalmasság, kivárás’ témában a nagyobb erőket, melyekhez legfeljebb idomulni tudunk.

Persze **az sem jó, ha az ember gerince gumiból van**, túl könnyen hajlik, annak sem áll ellen, amit el tudna viselni. Hogy hol van a kényszernek az a szintje, amelynél már méltányolható, ha valaki enged, azt nem lehet objektív módon meghatározni. Amit tanácsolni lehet hozzá, az is eléggé magától értetődő:

- **Minél nagyobb a nyomás, annál inkább engedhetünk.**

Például, ha csak az előmenetelünk vagy egyéb érdekünk múlik a dolgon, akkor kevésbé van rendben, ha eláruljuk a barátunkat, mintha az életünk függne tőle. (Képzeljük el, mondjuk, hogy egy munkahelyen hibázott valaki, mi tudjuk, hogy ki volt, és kérdőre vonnak bennünket. Legrosszabb esetben is mit veszíthetünk? És hogy mennyivel más ehhez képest a fronton, ahol könnyen a falhoz állítják az embert.)

Nem árt még itt emlékeztetni, hogy eltérő személyiségünk és helyzetünk okán **kinek könnyebb, kinek nehezebb helyesen viselkednie, jónak lennie**; lásd erről a ‘Jó cselekedetek’ témában.

- **Minél kisebb jelentőségű az ügy, annál inkább engedhetünk.**

Hogy mi mennyire fontos, az persze szubjektív. Az Egyvilág szerint mindenesetre annál fontosabb egy ügy, minél inkább valakinek (valaki másnak) a boldogsága múlik rajta, illetve annál kevésbé, minél inkább csak elvekről, eszményekről és hasonlókról van szó.

De mondom, lehet másképp is gondolni, vannak, akik feláldozzák magukat a vallásuk, a pártjuk, stb... oltárán.

- **Aki bízik bennünk, azt jobban elvárható, hogy ne áruljuk el.**

Különösen a családjunkat, barátainkat, természetesen.

Bizonyos esetekben tehát méltányolható, ha engedünk a kényszernek – viszont az is lényeges, hogy túl könnyen azért ne hajoljon a gerincünk. Lásd még ehhez az ‘Önismeret’ témában, hogy a saját erkölcsi tartásunkból, abból, hogy tisztességes embernek tudjuk magunkat, mi magunk is erőt meríthetünk.

Nem árt még elmondani, hogy gyakran lehetséges csak **részben engedni** a nagyobb erőnek, így részben hűek tudunk maradni, részben meg tudjuk őrizni a tartásunkat – és az is valami.

Például ha mindent azért nem mondunk el, amit ki akarnak csikarni belőlünk; vagy ha kénytelenek vagyunk rész venni valami rosszban, megtesszük, amit tudunk, hogy belülről hátráltassuk azt.

Természetesen vannak, akik a vázoltakhoz képest többre is hajlandóak, és vannak, akik annyira sem. Lásd ‘A jószág elvárható mértéke’ témában, hogy ha valaki felülteljesíti az elvárhatót, az **tiszteletet érdemel**, aki csak annyit tesz, az **megbecsülendő**, aki viszont annyit sem, az **elítélendő**.

Végül, vegyük észre, hogy a **megalkuvásnak** is van bizonyos **pozitív oldala**. Egyrészt nyilván magának a megalkuvónak a megszabadulása; másrészt pedig, ha ennek révén másoknak, a családjának is jobb lesz, mert tovább gondoskodhat róluk, illetve másokkal is jókat tehet még, jóváteheti az árulását.

Lásd még a ‘Rossz cselekedetek’ témában a büntudatot, annak hasznait és kárait.

2.5. Hazafiság

A hazafiságból elsősorban akkor lehet sok, amikor súlyos áldozatokat követelnek tőlünk a haza nevében. Lásd a 'Politikai konfliktusok' témában a hazafiságot, mint a konfliktusok, háborúk egyik pszichológiai tényezőjét, ahogy az eleve erős lehet az emberekben, de nyomást is kifejthetnek általa, manipulálni is szokták vele az embereket. (Például, amikor Petőfi azzal szembesít bennünket, hogy „drágább-e a rongy életünk, mint a haza becsülete”.)

Valamint, **nemcsak a nemzet, hanem másféle csoportok esetén is** találkozhatunk a hazafisághoz hasonló jelenségekkel, így az is kérdés lehet, hogy vajon jó kommunisták vagyunk-e, hüek vagyunk-e a párthoz, stb...

1) Áldozathozatal

Tény, hogy **az ember kap ezt-azt a társadalomtól** (védelmet, oktatást, civilizációt, stb...), ezt pedig **illik viszonznia. Azonban:**

- **Ki többet – ki kevesebbet kap, és az elosztás gyakran meglehetősen igazságtalan.** Közben az ember a családjától többnyire jóval többet kap, mint a nagy társadalomtól.
- **Időnként aránytalanul sokat követelnek tőlünk,** értem ez alatt különösen a fegyveres harcot, az életünk feláldozását, illetve, hogy másokat gyilkoljunk le.

Vegyük észre azt is, hogy **sok esetben** az ilyen súlyos **áldozatoknak sincs eredménye: egyfelől** amikor a csatában értelmetlenül küldik a halálba a katonákat; gondoljunk csak az első világháború lövészárokharcaira. **Másfelől,** főleg a kisember szempontjából gyakran az sem számít sokat, hogy ki nyeri a csatát, az egyik vagy a másik uralkodó réteg zsákmányolja-e ki. (**Mindazonáltal** olyan is van, hogy számít a harc kimenetele, lásd alább, hogy van, amiért érdemes küzdeni.)

Ezen kívül, bár minden emberi élet értékes, különösen értelmetlen, **amikor tehetséges embereket dobnak oda ágyútöltelékeknek,** akik nagyot alkothattak, sok jót tehettek volna még.

Nevezetes példa Henry **Moseley**, aki az atomfizikában ért el jelentős eredményeket – míg nem 1915-ben, 27 évesen, Gallipolinál megölték; illetve Guillaume **Apollinaire**, a híres francia író-költő, akit 1916-ban ért fejsérülés, majd két évre rá elvitte a spanyolnátha.

2) Gyakran nem jóra megy ki a harc

A fegyveres konfliktusok gyakran a hatalmasok önös érdekei miatt törnek ki, illetve különféle hangadók gerjesztik a feszültséget, hamis dogmáknak, ideológiáknak, szélsőséges nézeteiknek engedelmessé, elvakultan – miközben a népek aránylag jól elvolnának egymással. Lásd ehhez a ‘Politikai konfliktusok’ témában a manipulációt, illetve a ‘Hazugság’ témában, hogy a világjobbítást és az olyan eszményeket, mint a szabadság, nem ritkán ürügyként használják fel. Tehát:

Amikor hadba hívnak, próbáljuk meglátni, hogy valójában mire megy ki a harc, illetve mennyit számít, a közjó szempontjából is, az, hogy melyik fél győz.

És ha érdektelennek ítéljük az ügyet, akkor lelkifurdalás nélkül megpróbálhatunk kimaradni belőle. (Ami persze többnyire nem egyszerű, mert besoroznak, hadbírósnak elé állítanak, a szeretteinkkel zsarolnak, stb...) Gondolhatunk arra, hogy ahogyan eddig is elment a történelem nélkülünk, lesz szíves ezután is elmenni.

3) Amikor érdemes küzdeni

Mindamellett vannak ügyek, melyek érdemesek rá, hogy küzdjünk értük, ha muszáj, akár fegyverrel is. Ezek az **értékek**.

Az értékek a világ megbecsülendő, érvényesítendő dolgai, és egy külön téma szól róluk. **Konkrétabban**, az Egyvilág szerint, az érték a boldogságból fakad, a dolgoknak az ad értéket, hogy boldogságot okoznak: **az emberek (illetve az érző lények) boldogsága tehát az, amiért érdemes harcolni**; hogy jobb legyen nekik; a rossz, elnyomó rendszerek, hatalmak, erők ellen; egy jobb világért.

Emlékezzünk rá továbbá, hogy bár a háború alapvetően rossz, és törekedni kell a kiiktatására, azért **bizonyos pozitívumai neki is akadnak**, különös tekintettel az igazságos, védekező, védelmező háborúra. Bővebben lásd a ‘Politikai konfliktusok’ témában.

Valamint **nem minden küzdelem erőszakos**, gondoljunk például a demokratikus politikai életre. Az ilyenekben való részvétellel **kevesebbet kockáztatunk, jobban belefolyhatunk.**

Érdemes továbbá felmérni, hogy **van-e egyáltalán esélyünk a győzelemre**, és ha nincs, megfontolni a megadást.

Mert lehet, hogy egyesek szerint a becsület megköveteli, hogy a végsőkig kitartsunk – a megadással azonban gyakran nemcsak saját magunkat menthetjük meg, (legalábbis, ha bízhatunk az ellenfél kegyében), de elkerülhetjük a további értelmetlen pusztítást is. (Illetve, bár ez biztos sokakat nem hat meg, az ellenoldalon harcolók is kevesebbet szenvednek így.)

4) A fegyveres harc alternatívái

Egyrészt **háború idején** is vannak olyan feladatok, amelyek nem igényelik, hogy gyilkoljunk. (Például a hadi üzemekben, az adminisztrációban, a kórházakban.) Ha a támogatásunkra érdemesnek ítéljük a küzdelem célját, efféle tevékenységekkel is hozzájárulhatunk a sikerhez.

Másrészt, különösen fontos látnunk, hogy **távolról sem csak vérengzéssel lehet változtatni a világon**, jobba tenni azt meg főleg. Emlékezzünk csak a már említett **küzdelmes, de nem erőszakos módszerekre**, a demokratikus politikára, a civil szervezkedésre vagy a passzív ellenállásra; és ott vannak még a **„puha hatalom”** (soft power) eszközei is, az emberek okítása, meggyőzése, nevelése, érdekeiknek oly módon történő alakítása, felhasználása hogy (nemes) céljainknak megfelelően, (és békésen) viselkedjenek, illetve a részvétel az efféle kezdeményezésekben. (Ha ezekkel fárasztóbb is operálni, mint egyszerűen odacsapni. Meg tegyük azért hozzá, hogy bizonyos esetekben sajnos tényleg nincs más választás, mint az erőszak, van, amikor a szép szó nem használ, gondoljunk csak a nácikra.)

2.6. Egyebek

Ezekről csak röviden:

- Szerénység

A világgal, önmagunkkal, másokkal szemben szerénynek lenni jó dolog, de ezt is túlzásba lehet vinni; lásd az ‘Egyszerűség’ témában.

- **Szabálykövetés**

Többnyire a szabályok is hasznosak, de van, amikor meg lehet szegni őket. (Különösen, ha valami súlyosan rosszra köteleznek.) Erről pedig az ‘Elvek, szabályok, normák’ témában lehet olvasni.

Ebben a könyvben nem az a lényeg, hogy ki írta, hanem a könyv maga. Visszajelzéseiddel sem elsősorban nekem teszel szívességet, hanem a könyvet teszed jobbá. Hozzunk létre együtt valami igazán hasznosat, egyedülállót és maradandót!

Klikkelhető linkek (Word-ben a Ctrl-t nyomni közben):

[Kérdőív](#) – [Fórum](#) – [Email](#)

Valamint, ha tetszett, oszd meg ezt a témát a Facebook-on.

Klikk a gombra (Word-ben a Ctrl-t nyomni közben):

